

28

I. N. Z. C.
DISSERTATIO ACADEMICA,
EXPLICATURA QUÆSTIONEM:
**CELSA-NE, AN
HUMILIS SORS
MELIOR?**

Cujus PARTEM POSTERIOREM,
CONSENS. AMPL. FAC. PHIL. IN REG. ACAD. AB.
SUB PRÆSIDIO

**MAG. JOHANNIS
BILMARK,**

Histor. & Phil. Pract. PROFESSORIS Reg. & Ordin.
nec non Academiæ h. t. RECTORIS Magnifici,

Publice ventilandam sistit pro Gradu

JOHANNES. AVOLIN,

Borea-Finlandus,

IN AUD. MAJORI DIE XV Junii AN. R. S. MDCCLXXXVIII,
H. A. M. C.

A B O Æ

Impressit JOH. CHRISTOPH. FRENCKELL,
Reg. Acad. Typogr.

VIRO

AMPLISSIMO ATQUE CELEBERRIMO,

D: NO MAG. JOHANNI
KRAFTMAN,

Matheseos PROFESSORI Extraordinario,
Regii Ordinis de WASA EQUITI,
Reg. Academ. Scientiarum Holmensis MEMBRO,

PATRONO BENIGNISSIMO,

Nec non

VIRO

Plurimum Reverendo atque Præclarissimo,

D: no Mag. CAROLO SCHÆFFER,
Sacellano in Cumeâ vigilantissimo,

FAUTORI OPTIMO,

In pignus perpetuæ venerationis & gratissimæ men-
tis Dissertationem hanc Vobis, Evergetæ Propensis-
simi, dicatam voluit ac debuit

NOMINUM VESTRORUM

Cultor humillimus & observantissimus
JOHANNES AVOLIN.

§. XVIII.

Descendamus nunc, quoniam instituti ita postulat ratio, ab excelso honoris templo, ad cujus splendida limina ingentem laborum, molestiarum atque curarum catervam continuo excubare vidimus, & ad depressiora nos conferamus loca, eadem mentis trutinā, quæ heic obvenire solent, vitæ tam commoda, quam incommoda, quantum ingenii vires ferant, expensuri. Humiles igitur casas, in quibus simplicitatis multa, artium autem & sumatum nulla fere apparent indicia, subeamus, & hominum ibi degentium conditionem lustremus. Absit vero, ut Lectores nostros, munditiæ amantes ad immunda mendicorum mapalia deducereamus; res enim nobis nunc non est cum hominibus, qui cum extrema paupertate quotidie conflictantur, & qui prodigia quasi sunt humanæ miseræ & squaloris. Humilis enim sortis homines illi a nobis dicuntur, qui in amplissima pyramidis illius, quæ civitatem, uti supra diximus, representat, basi hærent, continuo sed modico labore tantum sibi acquirere possunt, quantum ad se & familias sustentandas & sine elegantia vestiendas requiratur: qui superflua nec habent, nec quærunt, sed tenui sua sorte contenti sunt, dummodo maxime necessaria non deficient. Hi porro sunt, qui magnificos titulos & publica munera vel non ambiunt vel modeste admodum accipiunt, privatam conditionem, eandemque satis mediocrem, honoribus quibuscumque, ultro etiam oblati, præponentes, atque alia ignorantes stipendia, quam quæ sudoris ac la-

boris sunt libamina. Verbo: tenuis fortis homines sunt illi, qui quasi medii navigant inter mendicitatis charyb-
din & dignitatis scyllam, quique precibus suis id sunt consecuti, quod Rex sapientissimus a Supremo Rege sibi exoptavit; dicens: Nec dives sim, nec pauper, sed fruam operum meorum mercede.

§. XIX.

Quæcunque in globo terraqueo obveniunt res, quæ ad nos vitæque nostræ conditionem habent aliquam relationem, eæ pleræque duplicem nobis obvertunt adsp-
ectum, vel lætum ac commodum vel tristem ac noxium: qualem rerum humanarum varietatem excelsi Proceres cum humilis fortis hominibus experiuntur communem. Hi quum nec magnas hereditate sibi relictas habeant o-
pes, nec secunda fortuna in illum ipsos evexit locum, cui amplissimus debetur census, sibi ipsis quasi relinquuntur, & proinde a contumaci terræ gleba, ex asperitate mon-
tium & silvarum vel ruditate materiæ exprimere cogun-
tur tenuem ac parabilem victum, ceteraque adeo neces-
saria, ut sine his vita conservari nequeat. Rigidissimos igitur labores continuo subibant, antelucana non raro e-
rit eorum industria, quæ non semper cessat cum occi-
dente hespero: longinqua etiam & sæpe periculi plena sus-
cipient itinera, ut suas merces cum aliis necessariis in
urbibus commutent, atque ut paucis præcidam: nullum fere ipsis est otium nisi in concatenata negotiorum va-
rietate. Hoc confirmat multiplex experientia; nihilo ta-
men minus Oratores & Poætæ gratis adeo coloribus vi-
tam tenuioris fortis hominum, præcipue agricolarum &
Pastorum adumbrant, ut conditio horum fere invidenda
ac Superum felicitati proxima videatur. Prodeunt etiam
in scenam pastores & horum uxores adeo exporrectis &
a cu-

a curarum mole vacuis faciebus, atque eleganter adeo vestiti, ut ipsa fortuna beatiore appareant. Enimvero longe alia in theatro luditur scena, quam in horridis silvis & fumosis tesquis agitur vita. Credamus in hoc negotio, uti par est, experto Patriarchæ Jacobo, qui tenuem suam conditionem pastoritiam non fucatis, sed veris his delineat coloribus: Interdiu consumpsit me æstus, noctu autem præ gelu rigebam, profugitque somnus meus ab oculis meis. Immo licet Pastorum conditionem, ceu felicissimam, tantum non omnes prædicent, pauci tamen eandem, quæ sponte sua se offert, eligunt; luculento argumento, quod alia sentiant homines, & alia aliis commendent, quodque non tam rura ament, quam potius urbanitatem in rure. Præterea cum tenuioris sortis homines non sufficiant ipsi singulis negotiis rite administrandis, alios in auxilium conducere necessum habent, sed quorum societas, quantum labores minuit, tantum curarum molem plerumque auget, adeo ut herus & heras, servis & ancillis illum victum non raro propinare cogantur, quo ipsi, si modo lautior esset eorum fors, libenter fruerentur. Exultat igitur ab humilibus casis commoditas vitæ a plerisque tantopere desiderata, una camera, eademque sæpe angusta, pluribus contra æris tempestatumque injurias defendendis, unusque focus tam ad calorem, quam ad lucem pluribus sufficit. Parce igitur & quasi guttatim hominibus humili loco positis accedunt bona quædam, ita quidem, ut hæc non tam fortunæ munera, quam potius naturalia quædam indefessi & sollertis laboris stipendia esse videantur.

§. XX.

Præterea tenuioris sortis homines ita plerumque a reliquis civibus suis negliguntur, ut isthæc socordia parum omnino a contemptu differat. Imperitum enim vul-

gus omnia æstimat a modo, quo ipsius oculorum acies vel magis vel minus perstringitur, & quum nihil admiratione dignum in hominum modo memoratorum externa forma inveniat, nec vestium nitorem nec alia quædam ornamenta cernat, facile sibi persuadet, talem a propitia fortuna destitutum, meritis carere & proinde jure contemni posse. Sæpissime enim veneratio exhibetur non tam personæ adoratæ, quam potius muneris dignitati, aut tunicæ eleganti, quam gestat. Quamvis igitur homines, ignobili loco positi, meritis ac virtutibus superent interdum eos, quos temeritas potius, quam prudentia ad honorum culmina evexit, non raro tamen cum infima & mælefana plebe confunduntur: si quid ex justissima etjam causa petant, sæpius cum ignominia & sarcasmo tam a Dominis, quam a servis repelluntur, saltim negotia, illorum salutem concernentia, diu differuntur, quasi hominum tenuiorum res essent tenues & nullius fere momenti. Modestiores etjam sunt illi, quam ut suis querelis cuiquam molesti esse velint, cujus mansuetudinis malam hanc sæpe referunt gratiam, ut tamquam somnolenti & rerum suarum incurii habeantur ab ardelionibus, qui nihil non æquum ac licitum censent, quod ipsos ad desideratum portum deducit, nec a mediis, quæ adhibuerunt, sed a negotii exitu, suam æstimari volunt virtutem. Atque ita inferiorum fors per se dura, aliorum fastidiosorum contemptu redditur adhuc deterior; quum idonei tantummodo videantur, in quos impune illudat protervia.

§. XXI.

Quod si tenuioris fortis homines ultra depressum natalitiorum horizontem capita sua extollere tentent, quo asperitatem conditionis suæ honesta quadam ratione aliquando mitigent, tot suo studio in arduo hocce stadio objici

objici impedimenta plerique experiuntur, quot eluctandis vix unus ex multis sufficiat. Ipsum emergendi propositum, ubi comparuerit, temerariae ambitionis titulo mox insignitur & parum abest, quin dignum censeatur, quod convenienti poena tempestive coërceatur, caussantes nihil asperius humili cum surgit in altum. Obscuros natales eisdem objiciunt aemuli, paene ignorantes, quod limum omnes habeant auctorem. Nomen ipsum, quum horridi quid solet, opportunam praebet occasionem exhibilandi virum, speciola Majorum aut Parentum optime meritum gloria non circumdatum. Huic nisi benignior calus Patronum quendam conciliaverit, sed in palatiis Maecenatem quaret, cujus commendatione innotescere possit, spe sua saepe excidit: prober enim huic sollicitate sua obsequia, suam fidem, peritiam atque industriam, parum tamen proficiet: quum enim Heros iste nobiliorum clientum corona dudum cingatur, quorum curam vel sponte in se suscepit, vel propter necessitudinem, amicitiam aut sperata bona suscipere coactus fuit, non vacat ignobilis viri officia aestimare, cui velut in praemium arrogans hoc subministratur consilium, ut intra suam fortunam in sua Rhodo maneat. Quod si cliens hic nihilominus propositi, quod virtus, non vana alit ambitio, tenax maneat, nec contumeliae ipsum frangant, sed adeo erigant, ut fortunam suam patientia vincere conetur, multa indigna saepe perferet, audiet virtutes suas atro vitiorum carbone passim notari, & de suis meritis ita detrahi, ut parum absit, quin flagitiorum speciem habeant. Recte igitur cecinit Poëta: *Haud facile emergunt, quorum virtutibus obstat - - - Res angusta domi.*

§. XXII.

Vidimus hactenus nonnulla incommoda, quae humilem adfligunt sortem, quorum gravitatem is optime ex-

perietur, quem fors in tenuem detrufit conditionem; graviffimum autem cenfetur, quod in hominibus, quibus illud contigit vitæ genus, raro inveniatur illa humanitas & ea morum facilitas, quæ vitam noftram, per fe fatis moleftam, reddit nobis aliisque gratam & jucundam. Quum enim tales parum aut nihil fortunæ debeant, fed ab ipfa natura, quæ ad victum & amictum funt neceffaria quali extorquere cogantur, dura admodum hac vitæ ratione & conluetudine veluti rigefcunt eorum animi, adeo ut aliorum feu fecunda feu adverfa fortuna vix moveantur. Sibi ipsis ferme a nativitate relictæ, sibi ipsis potiffimum per reliquam ætatem vivunt: quæ fupra & extra fe funt, ad fe non pertinere exiftimantes. Socialitatem, illam generis humani compagem, vix nomine tenus norunt, & fi quando hanc colant, proprium magis fpectant lucrum, quam vel corporis a laboribus fatigati recreationem vel animi, curis langvidi, relaxationem inde percipiendam. Et quum tenuis eorum conditio vix permittat, aliis defiderata exhibere officia, pauci quoque illorum experiuntur finceram illam, ambrofia ac nectari æquiparandam voluptatem, qua affatim fruuntur ingenui virtutum ac fcientiarum alumni, quoties in memoriam fibi revocant vel alios a fe ab imminentibus periculis dextre fervatos, vel præter meritum oppreffos ab interitu opportune vindicatos, vel dignos viros, fed cum adverfa fortuna ancipiti colluctantes pugna, ad meliorem fortem promotos.

§. XXIII.

Tot autem tantaque humilis conditionis incommoda, quot tantaque expendimus, magnis adeo penfantur commodis, ut dubium omnino fit, ultra horum prævaleant. Ubi enim deliciis devota gens non cernit nifi malorum fpicas, ibi æqui rerum æftimatores largam verorum

rum fructuum messem inveniunt. Verum quidem est, quod tenuioris sortis homines multum laborare necessum habent, ut victum & amictum sibi comparent; ita tamen fors eorum non redditur deterior. DEUS enim Optimus non ea conditione in theatrum hujus mundi nos produxit, ut decussatis brachiis heic sedentes, assas columbas per aërem venturas expectaremus, sed ut laboribus nos exerceremus; quare labor generi nostro adeo est proprius, ut si homines in latissimo integritatis statu semper permansissent, non quidem a quotidianis laboribus, sed tantum a laborum molestiis immunes fuissent. Omnium quippe infelicissimi sunt illi, qui laborare nesciunt; quippe qui vel morbis, vel ignavia, quæ miseriæ solet esse genitrix, impediuntur, & tædio, veluti ferrum ferrugine consumuntur. Labor autem, qui opportune suscipitur & recte administratur, prodest tam corpori, quam animæ. Ipso enim promovetur digestio alimentorum in ventre, secretio humorum minus idoneorum, nec non fluiditas sanguinis, quibus momentis sanitas partim adfecta restituitur, partim integra conservatur, & corpus evadit aptum muneribus sibi injunctis solerter & impigre peragendis. Anima quoque firmo & commodo gaudens hospitio, blande influit in corporis operationes, æque negotiosa in optimis mediis inveniendis, ac corpus in inventis expediendis. Hinc fit, ut molestiæ, quæ vitam nostram comitantur, vel præveniantur, vel minus sentiantur. Nec hoc loco erit reticendum, quod labor iste, quo tenuioris sortis homines occupantur, animæ ac corpori adeo difficilis non obveniat, ac illa negotia, quibus Proceres sua dispungunt otia. Quum enim ad unum alterumve objectum suam attentionem illi advertant, his autem ingens officiorum series incumbat, facilius omnino est illis suam emetiri planitiem, quam his e suo labyrintho sese expedire. Sed & hoc
infe-

inferioribus est proficuum, quod labor ipsorum nullum fere ipsis creet tedium; dies enim citius illis elabuntur, quam vel sperarent vel nonnunquam optarent: succedit nox, quæ altum soporem & gratam quietem fessis præbet membris, & naturalem vigorem, interdum forte adfectum, liberaliter reparat. Immo ipsa laborandi consuetudine multi eum contrahunt habitum, ut otio sibi oblato vix frui queant, sed diem sibi periisse existiment, quem labore aliquo notabilem non reddiderunt.

§. XXIV.

Laboris iusti tantum solummodo, quantum par est, extenuantes incommoda, non nodum in scirpo quaerimus, sed apparentiarum putamen frangimus, ut veri boni nucleum degustemus. Pervulgatum est proverbium: quod opinione vivamus, & reapse multi grave & tantum non intolerabile opinantur, quod sua natura tale est minime. Quum sub pauperi tecto nulla ex auro & argento confecta vasa, nec elegantes tabulas, aut pretiosas vestes, nec alia exquisiti luxus instrumenta animadvertunt fortunæ Filii, hisce spectaculis adveri, mox æstimant, pauperes, quantum a splendore, tantum etiam a felicitate esse remotos. Quantumvis autem eximia, & forte etiam rara sint isthæc decora, pretio tamen possunt comparari, pro quibus in tuguriis hominum tenuioris sortis animadvertimus alia commoda omni pretio superiora, atque a Proceribus tanto magis invidenda, quanto apud hos parcius reperiantur. Cernimus nimirum homines sanos atque robustos, cernimus numerosam & bene valentem familiam, juventutem masculam & senectutem juventuti fere similem, laboribus non fractam, sed potius corroboratam, adeo ut tempus, edax rerum, parum omnino de senum flore in ipsa ætatis humanæ hieme decerpserit. Hoc tantum
bo-

bonum, præter laborem, suæ debent frugalitati & continentiæ, quas malorum pessimum existimant voluptuosi, viventes, ut edant; dum contra pauperes edunt, ut vivant; quo modo & victus ipsis est salubris & vita jucunda. Fallunt etiam & falluntur, quotquot credunt, delicias omnes exsulare ab humilibus pauperum mensis. Has enim, qualescunque sint, debemus naturæ, bonæ illi matri, quæ certe iniqua foret, si industriis liberis minus indulgeret, quam ignavis vel fastidiosis nepotibus. Habent igitur tenuioris fortis homines suas etiam delicias, minus quidem frequentes, quam bellaria divitum, sed quo rariores, eo etiam gratiores, non ex utraque India exquisitas, nec artificum ingeniosa industria paratas, sed intra proprios cæspites plerumque collectas, quæ absque multo artis beneficio tenuiorum hominum simplici gustui non minus arrident, quam condimentis incrustatæ depravatum opulentiorum titillant palatum, eo tamen præstantiores, quod adfectuum æstum, sicut Palatinæ facere solent deliciæ, in detrimentum sanitatis minime suscitent.

§. XXV.

Humanæ fortis, sive excelsa eadem fuerit, sive tenuis, quasi necessariæ appendices esse videntur curæ, quarum tamen illæ, quæ auratis Procerum postibus insident, rebus rite pensatis, longe plures & acutiores esse deprehenduntur, quam quæ pauperum exercent animos. Diriguntur enim præcipua curarum nostrarum momenta vel in nosmet ipsos, vel in familiam, vel in victum & amictum parandum. Primaria nostri cura est, ut conservemur & integram retineamus sanitatem. Hoc votis etiam expetendum commodum hominibus tenuioris fortis præstat continuus, uti diximus, labor, qui noxios & superfluos humores e corporibus expellens, morborum materiam tollit; præstantior proinde Medicus, Æ-

sculapii filii Taumaturgo & Nosophygo, in obsidione Trojana celebribus. Nec liberi pauperum multam curarum materiam suis præbent parentibus, quippe qui tanto plerumque latius adolefcunt, quanto minus indulgenter curantur. Immo postquam illi primas infantie infirmitates fuerunt eluctati, mox incipiunt progenitoribus suis utiles præstare operas; qui proinde tanto plura ætatis ingravescentis solamina, & tanto certiora mitiganda sortis suæ instrumenta habent, quanto numerosior ipsis contigerit familia. Secus autem sese res habet cum Proceribus, quibus modica etiam familia innumeras subministrat curas, ancipiti quavis cogitatione ægre dissipandas, numerosa autem ingens a multis putatur infortunium. Nec victus & amictus comparandi ratio multam admodum postulat sollicitudinem; siquidem tenui ac parabili sunt contenti, & quam talem opportunè impetrare possunt, cum Jove ipso de felicitate se certare posse existimant. Obscuram futurorum casuum conditionem operosa mentis indagine non lustrant, nedum his præsentem rerum statum anxie attemperant, satis habentes, si impræsentiarum nihil valde desiderent, reliqua a munifico rerum omnium Conditore in silentio & spe expectantes, qui expectationem eorum in præteritis angustiis nunquam fefellit. Vana denique, quæ excelsa pectora tantopere torquent, vel ignorant penitus, vel indigna censent, quibus curas & cogitationes impendant. Si terra cum fœnore suum reddat depositum, si arbores uberes proferant fructus, si pecus lac copiosum & fœtum valentem fundat, facis se divites, satis felices æstimant.

§. XXVI.

Negliguntur quidem nonnunquam, quod non diffitemur, tenuioris sortis homines ab illis, qui in excelsis honorum gradibus sunt constituti; sed isthæc jactura illis, qui sua sese involyunt simplicitate, tantilla obyenit,

ut

ut eandem sua opera suoque studio reparare vix tentent; quin potius nonnulli tenuitate sua contenti, in id potius incumbunt, ut potentioribus magis adhuc, quam hactenus factum sit, fiant ignoti; memores moniti illius Poëtæ:
*Crede mihi, bene qui latuit, bene vixit, & intra
Fortunam debet quisque manere suam.*

Sed mira admodum est illa, quæ in theatro hujus mundi luditur scena: pravi enim non solum sui similes, sed etiam ipsos virtutum alumnos, ne ullam vel inclarescendi vel ditescendi occasionem e manibus dimittant, graviter subinde exagitant, oppressosque cogunt ex honestis suis latibulis exire atque in palatiis asyla sibi contra imminentes injurias quærere: hi si in turbido hocce statu Patronum quendam forte inveniant, nesciunt qua ratione Servatori suo opera magis & officiis, quam verbis sese gratos præstabunt; sin autem hujus defectu causâ sua excident, lapsus ipsis, in plano fortunæ horizontali positus tam gravis aut molestus non obvenit, ac illis, qui ex opulentia culmine in miseriarum barathrum subito præcipitantur.

§. XXVII.

Libertatem, donum auro contra & argento carius, ab immortali DEO mortalibus concessum, veram tenuioris fortis homines, personatam autem Proceres habent majorem. Consistit enim libertas in eo, ut ex pluribus propositis optimum sponte eligamus, atque in actionibus nostris vel suscipiendis vel continuandis, quantum fieri potest, ab aliis parcissime dependeamus. Quamvis igitur Magnates late admodum imperare & simul liberrimi esse videantur; re tamen ipsa non solum a legibus, ut ceteri cives, sed etiam a minimo Principis nutu ita pendent, ut eidem contrariari, ne quidem reluctante ipsorum conscientia audeant. Regum enim amores sunt breves, uti TACITUS loquitur, & tamen eosdem studio

& officio retinebunt, ne amplissima, quam possident, provincia ejiciantur. Contra ea tenuioris sortis hominibus certa quædam præstituta est officiorum palæstra, intra quam dum sese contineri patiuntur, actionum suarum quodammodo esse possunt arbitri, saltem dierum atque horarum momentis non ita sunt adstricti, ut propter levem quendam neglectum in censuram aut reprehensionem incurrant. Præterea ipsos e placido somno non excitat vel salutarium fremitus vel anhelus cliens, nec illis in longam noctem obsidet amicorum corona, sed quantumvis laboribus sint districti, tempus tamen eis conceditur, quo sui plane juris esse possint. Hujus rei nullum certius est argumentum, quam quod illi, qui in honorum splendore versantur, dum libertate aliquantisper frui gestiunt, ad opaca rura sese conferant, & in angustis recessibus liberius multo spirent, quam in spatiosis ædibus.

§. XXVIII.

Magna quoque est illa hominum tenuioris sortis prærogativa, quod eximia gaudeant tranquillitate ac securitate. Quum enim ex pravitate hominum naturali enata invidia sit illa furia, quæ vexationum ac persecutionum flabra concitat, potentiores imprimis exagitat, quos si de gradu dejicere valeat, major parata est gloria & insignius lucrum: tenues contra parum digni consentur invidis, in quos perniciose sua dirigant tela, siquidem aliam quamlibet, quam pauperis sortem quisque sibi & exoptet & adfectet, quare & hic securam admodum degit vitam. Proceres in hac vita, tamquam in alto pelago, decumanis saepe fluctibus agitantur, sed tenuioris sortis homines tuto & clauso veluti in portu navigant, non obnoxii tempestatum violentiæ, non veriti gravem bonorum suorum jacturam. Sicut enim ad natandum aptior est ille, qui onere liberior; ita illi ad vivendum omnibus molestiis expediti, nulla alternantis fortunæ expectatione implica-
ti.

ti. Cum canitur classicum, minime verentur spoliationem: cum conclamantur vasa, non quid secum efferant, sollicite quarunt: cum excresecunt flumina, nullam metuunt inundationem: cum aut flagrant incendia, aut debacchantur tempestates, aliorum magis quam sua ingemiscunt forte. Ne speciosam magis, quam veram quis existimet isthanc Philosophiam, agedum intueamur vultus tam Procerum, quam tenuioris sortis hominum. Hi fidelius & savius rident, non prementes altum in pectoribus repositum dolorem. Et si qua corrugatae frontis inhorrescat tempestas, facile illa discutitur, si modicam fortunae stipem colligere ipsis concedatur. Illorum autem ficta plerumque est hilaritas, sollicitudine intermixta tanto graviore, quod sub ipso miseriae onere palam esse miseris non liceat. Non profecto invideres illis externam, qua sese efferunt, pompam, sed horresceres forte, si eos detracta copia nudos, sine mangonii cultus lenocinio aspiceres. Hi porro ab occultis insidiis ac venenis securi sunt, quippe quae potentioribus parata videntur. Idem quoque valet de injuriis, quandoquidem divites divitibus inimici fiunt ac potentioribus. Inter hos quoque de magnis muneribus obtinendis acerrima esse solet contentio, quare tales in majoribus etiam & frequentioribus versantur periculis. Proceres ex illis, qui gradu sibi aut aequales aut proximi sunt, quosdam destinant, quos periculis objiciant, non cerdonem aut fabrum.

§. XXIX.

Ad tenuis sortis commendationem multum quoque facit, quod illa nos deducat ad virtutum culturam, quae licet ipsa non sit summum hominis bonum, medium tamen ad illud perveniendi est optimum. Procerum filii multis bene vivendi praecipis atque operosis Philosophiae disciplinis ad bonos mores a sedulis magistris sensim deducuntur. Quod haec verbis ac nervosis argumentis sva-

det, tenuitas fortis opere ipso cogit, tanto melior temperantiae ac modestiae magistra, quanto necessitatis imperium est validius hortationum incitamentis. Si neque obsequamur voluptatibus, blandis illis ac mentem fascinantibus sirenibus, neque ludis & conviviis multum impendamus, neque ullum gutturi aut ventri nostro demus gaudium, neque incedimus per hominum ora magnifice, neque efferamur infinitis cupiditatibus, non finit tenuis nostra fors nos hoc facere, quamvis faciendi voluntas forte adesset. Præterea quum impunitatis minorem veniam sibi polliceri queant homines tenuioris fortis, quam potentiores; hinc fit, ut qui virtutis amore injecta sibi munera non præstant, formidine poenæ, quæ legum transgressores manet, intra officiorum suorum orbitam satis valide coercantur. Ira, invidia, timor, tumor, audacia & cetera mentium inquietarum mala in tenui sorte, veluti alimentis destituta incendia, facile expirant; maxima autem scelera, si omnem excutias memoriam, divitiarum edita sunt præsidio.

§. XXX.

De Menippo memoriæ prodidit HOMERUS, quod veram hominis felicitatem cognoscendi avidus, a pluribus quæsierit, in quo vitæ genere felicitas potissimum inveniretur? Sed quot capita, tot fere diversas audiverit sententias, & certum nusquam obtinuerit responsum. Tandem igitur decrevit fato functos, a præjudiciorum lenociniis immunes, consulere, atque ad inferos descendit, a Tiresia, quoniam & ipse Vates fuerat, percontatus, ubinam & apud quos vitæ tranquillitas ac felicitas inveniretur? Qui quum voce respondere diu negasset, in aures tandem abituro insusurravit, apud privatos homines optimam vitam & maximam, quæ in isthoc mundo obtinetur, felicitatem reperiri. GYGES quoque, Lydorum Rex, qui se præ ceteris fortunatiorem putavit, Apollinem

nem consuluit, quis suo tempore felix esset? Contempsit Oraculum regias opes & apparatus, atque Aglaum quendam Arcadem, modici ruris cultorem, qui metas agelli sui cupiditate nunquam excesserat, felicem esse respondit. Ita omnino est: felicitatem enim aestimamus non illam, quam homines verbis laudant, sed quam ipso opere, dum optio conceditur, probant. Jam vero nemo feliciter vivit, nisi dum tenuioris sortis hominibus similis efficitur, scilicet si cum paucis amicis, si frugaliter vivat, si scientiis & artibus operam dat, si divitias & honores possideat, tanquam non habeat, & eo animo. Si felicitas est animi voluptas, orta ex ratione percipiente possessionem jucundi, quomodo in continuis turbis & inter quotidianos strepitus felicitatem percipiemus? Principes igitur & imperatores legimus, quoties sincera quadam voluptate frui voluerunt, a culmine splendoris ad obscuros privatorum recessus, paucissimis sed probatissimis amicis comitatos, secessisse. In qua quidem sententia, ut alios venerabundo silentio nunc prætereamus, fuit magnus ille SCIPIO, qui a reipublicæ pulcherrimis muneribus otium sibi sumebat aliquando, & a metu hominum frequentiaque interdum in gratam solitudinem, tamquam in portum sese recipiebat; ratus, ut prædicare solebat, sapientiæ non indicium, sed initium esse, secum consistere & sibi vacare.

§. XXXI.

Quod si nunc utramque modo delineatam tabulam tam excellæ, quam humilis sortis juxta se positam attente contemplemur, facile perspiciemus, utra conditio sit melior habenda. In illa igitur cernimus quendam splendoris fucum inter densam incommodorum umbram; in hac modicam umbram, pulchros colores non obfuscantem, sed gratiores reddentem. Illa nobis sistit magnas & speciosas apparentias, ipso usu sensim imminutas, hæc toti-

totidem sed simplices exhibet realitates, quibus ab ipsa fructione accedit pretium. Qui tenuis sunt sortis, solliciti sunt ut acquirant; qui excelsæ, ut comparent & custodiant: Illi optant habere, hi sibi operose cavent, ne amittant. Illi vim quandoque, hi autem insidias etiam inter hilaria timent: illis deest tempus ob labores, his ob luxum, inertiam aut amicos. Curis quidem utrique, sed illi brevibus & exitibus premuntur, hi ancipitibus ac continuis consumuntur: Altum honorum culmen concutiunt tumultus, adfligunt procellæ ac turbæ. Circumstrepunt enim nos subinde res hominesque, & quum nostra agere videntur negotia, sua vel aliena curant. At in tenui sorte grata agimus halcyonia, nemo qui appellet, qui interpellet: liberi heic sumus, si uspiam, a strepitu negotiorum publicorum, a murmure & insidiis aularum, a salutationibus importunis, a temporis furibus. Immo attollit se magis ad alta animus, quum solutus & sui juris videt serenum cœlum, quam adium excelsarum carceribus inclusus. Adhæc quæ vitæ simplicitas, qui candor in privata vitæ tenui sorte. Probitas heic & modestia habitant: heic pudor, heic dulce otium, heic securitas, heic veri nominis libertas habetur. Quæ omnia si quis rite pensitet, ambigere amplius non potest, an tenuis eademque innocua vitæ excelsæ ac turbulentiæ sit præferenda. Sed quotquot homines sumus nostros patimur manes: videmus meliora & probamus, sed deteriora sequimur: in plerosque quadrat Macedonum Regis effatum: Vellem Diogenes esse, nisi essem Alexander.

S. D. G.

